

[3 Hours]

[Marks : 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. There are ten questions, divided into two sections and printed both in English and Marathi.
  2. Candidates have to attempt five questions choosing at least two questions from each section.
  3. The number of marks carried by each question is indicated against it.
  4. Use of map stencil is permitted.
  5. Draw map and diagram, wherever necessary.

Section A

1. Explain in detail different factors of environment.
2. Explain Nature and scope of Environmental Geography.
3. Describe environmental problems associated with forest.
4. Describe Man and Environmental relationship in detail.
5. What are the causes and impact of water pollution.

Section B

6. Define Tourism Geography, explain nature and scope of tourism Geography.
7. Explain the role of tourism in National Economy.
8. Explain the physical and social factors affecting on tourism.
9. Describe various types of Accomodation.
10. Describe the various historical and cultural tourist places in India.

*****

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : १. प्रश्न सोडविण्यापूर्वी खाली दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचा.
२. दोन विभागामध्ये एकूण १० प्रश्न विभागाने आहेत आणि इंग्रजी व मराठी कालेले आहेत.
३. विद्यार्थ्यांनी कोणतेही ५ प्रश्न सोडवायचे असून प्रत्येक विभागातील कमीतकमी २ प्रश्न निवडावेत.
४. प्रत्येक प्रश्नाचे गुण त्याच्या समोर दिलेले आहेत.
५. नकाशा स्टेंसिल वापरण्यात अनुमती आहे.
६. आवश्यक तेथे नकाशा व आकृत्या काढा.

विभाग अ

१. पर्यावरणाचे विविध घटक सविस्तर विशद करा.
२. पर्यावरण भूगोलचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
३. अरण्याविषयी पर्यावरणीय समस्या वर्णन करा.
४. मानव आणि पर्यावरण सहसंबंधाचे सविस्तर वर्णन करा.
५. जल प्रदुषणाची कारणे आणि परिणाम कोणते आहेत ते सांगा.

विभाग ब

६. पर्यटन भूगोलची व्याख्या सांगून, पर्यटन भूगोलचे स्वरूप व व्याप्ती विशद करा.
७. राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेमध्ये पर्यटनाची भूमिका स्पष्ट करा.
८. पर्यटनावर परिणाम करणारे प्राकृतिक आणि सामाजिक घटक स्पष्ट करा.
९. निवास व्यवस्थेचे विविध प्रकार वर्णन करा.
१०. भारतातील विविध ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक पर्यटन स्थळांचे वर्णन करा.

*****